

«Кременецький Маестро»

(до 125-ї річниці від дня народження Вериківського Михайла Івановича - композитора, диригента, педагога, фольклориста, музикознавця, музично-громадського діяча)

Михайло Вериківський народився 20 листопада 1896 р. в місті Кременець. З дитинства перебував в атмосфері любові й поваги до народної пісні, що вплинуло на його музичну творчість. Закінчивши початкову школу Вериківський вступив до міського комерційного училища, де продовжив здобуття музичної освіти (1912—1914 рр.), тут вчили і грі на музичних інструментах. М. Вериківський керував хором і оркестром народних інструментів, грав у симфонічному оркестрі училища, та робив перші композиторські спроби — створював фортепіанні прелюдії й романси. З цими юнацькими творами Вериківський 1914 р. вступив до Київської консерваторії. У 1915-му Михайла забрали до армії, повернутися до навчання йому вдалося лише в 1918-му. Отримавши диплом, Михайло Іванович одразу поринає в роботу. У 1923 створив українську ораторію “Дума про дівку-бранку Марію Богуславку”, за рік симфонічний сюїт “Веснянка”. Молодий композитор працював диригентом оперного театру та симфонічного оркестру у Києві, Харкові (1926—1935 рр.), а з 1946 р. став професором Київської консерваторії у класі спеціального диригування. У 1944 р. М. Вериківському присвоєно звання заслуженого діяча мистецтв України. Робота в оперному театрі допомогла здійснити давні мрії композитора — творити у музично-драматичному жанрі. Одна за одною він написав опери “Діла небесні” (за О. Вишнею), “Вій” (за М. Гоголем), “Сотник”, “Наймичка” (за Т. Шевченком), “Втікачі”, “Дорогою ціною” (за М. Коцюбинським). Йому належить перший український балет “Пан Каньовський”. У 1930-і рр. М. Вериківський написав також пісні, романси, музику до кінофільмів (“Устим Кармелюк”, “Назар Стодоля”), опрацьовував фольклор. Під час війни М. Вериківський створив цикл пісень і романсів “У дні війни”, кантату “Гнів слов’ян”, “Думу про матір-Україну”, симфонічну поему “Петро Конашевич-Сагайдачний”, поему “Чернець”. Після війни викладав у Київській консерваторії (з 1946 р. — професор кафедри теорії музики та композиції). Він написав “Весняну сюїту” на тексти І. Франка. Останній період творчості М. Вериківського позначений активною працею над редагуванням власних композицій та творів українських класиків: М. Лисенка, В. Сокальського, М. Леонтовича. У творчій спадщині композитора понад 400 творів, серед яких опери, оперети, сюїти, симфонічні поеми, понад 60 камерно-вокальних творів, понад 40 масових і близько ста пісень для дітей, більше 120 обробок музичного фольклору. Помер композитор 14 червня 1962 р. Творча діяльність М. Вериківського тривала більше сорока років і була різнобічною. Однією з важливих рис його музики є надзвичайна народність. Досягти цього композиторові допомогло глибоке знання рідного фольклору. У рідному Кременці Михайло Вериківський жив лише до 18 років. Найвідомішим твором, пов’язаним із Кременцем, став створений 1943-го року фортепіанний цикл «Волинські акварелі» — п’ять програмних фортепіанних мініатюр на білих клавішах. Писав романси на вірші Ю. Словацького. Музичні п’єси — «Поганське місто Велинь», «Вечір в авратинських горах», «Комедіанти на контрактовій ярмарці у Дубні», «На Свитязькому озері» написані на краєзнавчо-етнографічний сюжет, а остання мініатюра циклу — «Весняні ігрища біля Дівочого озера на Крем’яниччині» — безпосередньо пов’язана з історією Кременця.

Інформаційний список літератури

1. **Багнюк А.** Він Кременцю приніс світову музичну славу : Михайло Вериківський // Замок. – 2016. – 30 червня. – С. 20-21.
2. **Бешлей М. Ю.** Жіночі образи поем Тараса Шевченка у творчості українських композиторів-класиків // *Litteris et Artibus: нові горизонти* : збірник наукових праць / КОГПА ім. Тараса Шевченка; за заг. ред. Р. О. Дубровського. – Хмельницький : ФОП Цюпак, 2017. – Вип. 1. – С. 84-92.
3. **Білинська М. Л.** Грає Кобзар, виспіває . - К. : Муз. Україна, 1981. – С. 96-98.
4. **Вальків І. А.** Творча спадщина М. Вериківського у практиці музично-естетичного виховання школярів : магістерська робота / наук. кер. М.В. Черепанін; каф. мистец. дисциплін та мет-к їх викладання; КОГПА ім. Тараса Шевченка. – Кременець, 2020. – 70 с. + CD-R.
5. **Вериківський М. І.** Вісім новелет для квартету дерев'яних духових інструментів : партитура та голоси. – Рівне : Волинські обереди, 2017. – 20 с.
6. **Михайло Вериківський у контексті української музичної культури та освіти: (до 115-ї річниці з дня народження)** : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 листопада 2011 р.) / за заг. ред. А. М. Ломаковича. – Кременець : ВЦ КОГП, 2012. – 122 с.
7. **Вериківські – українські діячі культури: батько і дочка** // Митці України: енциклопед. довідник. – Київ, 1992. – С. 112
8. **Вериківський Михайло Іванович (20.11.1896-14.06.1962)** – український композитор, диригент, педагог, музично-громадський діяч // *Музична Тернопільщина* : бібліогр. покажчик / уклад. В. Я. Миськів. – Тернопіль, 2008. – С. 54-55.
9. **Войтко В.** Мистецький олімп Михайла Вериківського : український композитор // *Діалог*. – 2016. – №48, 25 листопада. – С.5.
10. **Войтко В.** Опера " Наймичка" М. Вериківського : життя і творчість композитора // *Діалог*. – 2013. – №47, 22 листопада. – С.11.
11. **Галкіна Л.** Заспівувач української музики: Михайло Вериківський // *Шкільний світ*. – 2016. – №19 . – С. 9-16.
12. **Гринчук І.** Михайло Вериківський: сематика і стилістика творчості // *Замок*. – 2016. – 30 вересня. – С. 8-9.
13. **Данилюк О.** Життєвий шлях і світоглядно-мистецькі погляди композитора - кременчанина Михайла Вериківського / наук. керівник М. В. Левенець // *Минуле, сучасне і майбутнє - очима молоді* : зб. студентських наукових робіт. – Кременець, 2012. – Вип. 5, 2010/2011 навчальний рік. – С. 102-109.
14. **Єрусалимець А. Т.** Культурна загроза забуття геніїв на прикладі постаті Михайла Вериківського: Розділ V. Українська та європейська культура: перспективи, виклики, загрози" // *Kremenets science: open air, або наука в кросівках* : зб. наукових статей / за заг. ред. Р. О. Дубровського; КОГПА ім. Тараса Шевченка; Рада мол. науковців. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2017. – Вип. II. – С.162-169.
15. **Історія української музики** : в 6-ти т. – Київ, 1992. – Т. 4. – С. 12 – 14, 52 – 62, 48 – 64, 158 – 160, 191 – 193, 250 – 252, 375 – 378, 399 – 402, 437 – 443, 539 – 541, 591 – 594.
16. **Камінська К. С.** Творчий внесок відомих постатей Кременеччини в музичну культуру першої половини ХХ століття : магістерська робота / наук. кер. В. Є. Бенера; Мистецький факультет Кременецького ОГП імені Тараса Шевченка. – Кременець, 2014. – 125 с.
17. **Кияновська Л. О.** Українська музична культура : навч. посібник . – К. : Алерта, 2009. – 355 с.
18. **Клин В.** О музыке. – К. : Музична Україна, 1985. – 351 с.
- Ковальчук Т.** Кременець у житті та творчості видатного українського композитора Михайла Вериківського : життя і творчість // *Діалог*. – 2018. – №46, 16 листопада. – С.5.

19. **Королюк Н. Полум'яне слово Шевченка в музиці : хорова творчість українських композиторів. - К. : Видав. ім. Олени Теліги, 1995. - 198 с.**
20. **Мартич Ю. М.** Довга, довга весна : (В гостях у Максима Рильського): біографічна повість / Ю. М. Мартич. – К. : Рад. письменник, 1969. – 245 с.
21. **Митницький Е. М.** Леля : [книга про Олену Михайлівну Вериківську] / Е. М. Митницький, О. Непосєдова. – К., 2006. – 246 с.
22. **Мороз О. В.** Світоглядні погляди кременчанина Михайла Вериківського [Текст] / О. В. Мороз // Kremenets science: open air, або наука в кросівках : зб. наукових статей / за заг. ред. Р. О. Дубровського; КОГПА ім. Тараса Шевченка; Рада мол. науковців. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2016. – Вип. І. – С.88-96.
23. **Мочевус Е.** “У Києві на Подолі” : [Й. Гошуляк включив у свою кн. поему-монолог Шевченка “Чернець”, яку озвучив М. Вериківський] // Вільне життя. – 2014. – 14 лют. – С. 6.
24. **Муха А. І.** Композитори України та української діаспори : довідник . – К. : Музична Україна, 2004. – 352 с.
25. **Познякова-Мочевус Е.** “Наймичка” Вериківського стала світовим шедевром : [до 120-річчя від дня народж.] // Свобода. – 2016. – 18 листоп. – С.4
26. **Сінчук Л.** Михайло Вериківський та його внесок у музичну спадщину України // Студентський науковий вісник : наукові статті / літ. ред. О. П. Терп'як, І. П. Хохрякова. - Кременець : КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2018. - Вип. 14, №Ч. 2. - С. 202-204.
27. **Українські колядки та щедрівки:** 130 партитур для чотириголосого мішаного хору / зібрані і впорядковані М. Й Якубчуком, старостою нар. самодіяльного хору Крем'янецького товариства "Просвіта". – Крем'янець : Папірус, 1997. – 194 с.
28. **Українські композитори :** портрети / упоряд. В. М. Островський. – Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2009. – 48 портретів
29. **Фортепіанні твори М. Вериківського :** навч.-метод. посібник / упоряд. І. Гринчук, О. Горбач. – Тернопіль : Астон, 2016. – 105 с.
30. **Фортепіанні твори українських композиторів :** навч. посібник. Вип. 5 / упоряд. І. Гринчук, О. Горбач. – Тернопіль : Астон, 2017. – 125 с.
31. **Чечота Ю.** Кременеччина у творах видатних митців : матеріали V-ї Молодіжної науково-практичної конференції (Кременець, 4 квітня 2017 року) / Національний природничий парк "Кременецькі гори". Міністерство екології та природничих ресурсів України. – Кременець : Папірус-К, 2017. – С.246-255.
32. **Шпак В.** Білі клавіші композитора-історика : до 120-річчя з дня народження Михайла Вериківського // Вільне життя. – 2016. – 9 грудня. – С. 4.
33. **Шпак В.** “Його енергетика приворожувала всіх” : до 120-річчя з дня народження композитора Михайла Вериківського / В. Шпак // Вільне життя. – 2016. – 2 груд. – С. 5.

Підготували: О. Ставінська, О. Кайда

